

Dosarul nr. 3ra-1350/22
2-21009471-01-3ra-29122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: V. Dodon)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: Gh. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici)

DECIZIE

24 mai 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Tamara Chișca-Doneva

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni

Viorica Puica

Aliona Donos

examinând recursul depus de Bobu Galina,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
Bobu Galina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea
actului administrativ,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată integral
hotărârea din 29 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și emisă o nouă
decizie prin care acțiunea a fost respinsă,

constată:

La 21 ianuarie 2021, Bobu Galina a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului
administrativ.

În susținerea acțiunii, a indicat că a activat în organele Procuraturii și la
judecătorie din anul 1990 până în anul 2010, având o vechime în muncă de procuror
și judecător de 17 ani 9 luni.

A menționat că, începând cu 8 februarie 2010, la atingerea vârstei de 50 de ani,
în conformitate cu Legea cu privire la Procuratură, i-a fost stabilită pensia pentru
vechime în muncă, în mărime de 80% din salariul mediu lunar, potrivit funcției
deținute, pe care o primea regulat, cu respectarea indexărilor anuale la 1 aprilie,
efectuate în anii 2011-2020.

În corespundere cu prevederile art. 34 alin. (6) a Legii nr. 118 din 14 martie
2003 cu privire la Procuratură, procurorii pensionari beneficiau de dreptul de
recalculare a pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu,
drept pe care l-a dobândit la 8 februarie 2010.

Potrivit art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, procurorii pensionați de asemenea beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu, astfel, încă o dată fiindu-i reconfirmat prin lege dreptul la recalcularea pensiei în mărime de 80% din salariul procurorului în exercițiu, conform funcției deținute dobândit legal la 8 februarie 2010.

A precizat că faptul dobândirii la 8 februarie 2010 a dreptului la recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție a procurorului în exercițiu și utilizării acestui drept până la sfârșitul anului 2011, nu este negat nici de pârâtă.

Din motive neîntemeiate, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a efectuat recalcularea pensiei, astfel lipsind-o de dreptul dobândit licit în anul 2010 de recalculare a pensiei, stabilindu-i mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 1 aprilie a fiecărui an.

A relatat că la 16 iulie 2020, s-a adresat cu o cerere prealabilă întru restabilirea în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție potrivit prevederilor Legii nr. 37 din 7 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și art. 24 din Legea nr. 152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

La 6 august 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat în adresa reclamantei decizia nr. B-1547/20 din 6 august 2020, prin care i-a fost refuzat în recalcularea pensiei.

A calificat decizia nr. B-1547/20 din 6 august 2020, prin care s-a refuzat în admiterea cerințelor, ca ilegală și pasibilă de a fi anulată, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și achita pensia conform cerințelor formulate.

În opinia reclamantei, la examinarea cerințelor prealabile, autoritatea publică pârâtă nu a determinat corect raportul juridic în cauză, circumstanțele importante pentru soluționarea litigiului, precum și nu a luat în considerare că Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate prevederile art. 73 alin. (3)-(10) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, nu este aplicabilă în speță, deoarece contravine normelor CEDO, practicii unanim recunoscute de CtEDO, Constituției Republicii Moldova, Hotărârilor Curții Constituționale, legislației civile naționale și principiului securității juridice instituit în jurisprudența instanțelor internaționale și naționale de justiție.

A notat că, potrivit Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură, Legii nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură (ajustată la Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului), Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în calitate de procuror în demisie, deține dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele prevăzute de judecător.

De aceleași stipulări prevăzute în Legea nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, s-au bucurat și procurorii, fapt de care a beneficiat până la sfârșitul anului 2011.

A subliniat că procurorii pensionați până la adoptarea Legii nr. 118 din 14 martie 2003 (dânsa fiind pensionată în 2010), primeau pensiile conform prevederilor Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Atât Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, cât și cele anterioare din 1992 și 2003 asigură reglementarea garanțiilor sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului ca entitate de demnitate publică, la o anumită vârstă de 50 ani, în cazul său 8 februarie 2010, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere a salariului lunar al procurorului în funcție. Aceste stipulări au fost adoptate de Parlamentul Republicii Moldova în strictă concordanță cu Liniile directe privind rolul procurorilor, adoptate la Congresul III al ONU, pentru prevenirea criminalității din 27 august – 7 septembrie 1990 și Recomandările Rec (2000) 19, adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000, care, potrivit art. 5 pct. d) impun statelor membre (Republica Moldova din 1995) obligația să ia măsuri pentru ca Legea să garanteze condiții rezonabile de exercitare a acestor funcții, în special cele privind statutul, remunerarea și o pensie în conformitate cu importanța atribuțiilor exercitate, precum și o vârstă corespunzătoare pentru pensionare.

Prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, Curtea Constituțională a reținut că dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității social utile prestate.

Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor au fost obținute prin muncă prestată de acestea, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate.

Curtea a reținut anterior, că statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care acestea activează, de caracterul și complexitatea activității prestate, de responsabilitățile și exigența, de calificarea pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuiția acestor funcționari determină faptul ca statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari. Necesitatea instituirii unui nivel sporit de asigurare materială și socială, instituirea pensiei speciale (de funcție) pentru procurori, la fel ca și pentru judecători, nu reprezintă un privilegiu, aceasta fiind justificată în mod obiectiv ca o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigorile statutului special, căruia trebuie să se supună procurorii, statut sever și restrictiv, stabilit prin lege de către Parlament.

Aceeași instanță de jurisdicție constituțională a indicat și pentru viitor organelor cu drept de inițiativă legislativă că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice, este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, procurorului.

Dreptul la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică. Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 9 din 2004 statuează că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea

nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare întrând în contradicție cu art. 22 din Constituție.

Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

În cazul când o lege nouă modifică starea legală anterioară cu privire la anumite raporturi de constatare, toate efectele susceptibile a se produce din raportul anterior, dacă s-au realizat înainte de intrarea în vigoare a legii noi, nu mai pot fi modificate prin interpretare, ca urmare a adoptării noii reglementări, care trebuie să respecte suveranitatea aplicării legii anterioare.

A obiectat că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula pensia, se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit la momentul stabilirii pensiei și care nu poate fi restrâns pe viitor.

Astfel, toate modificările operate ulterior în actele legislative care reglementează modul de calculare a pensiilor procurorilor au efect doar pentru persoanele (procurorii) care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii în timp. Or, dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare.

Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Prin urmare, a accentuat ilegalitatea și netemeinicia răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1547/20 din 6 august 2021, ce-i lezează un drept prevăzut de lege privind recalcularea și achitarea pensiei pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat pentru funcția de procuror de secție din cadrul Procuraturii municipiului Chișinău.

Or, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să-i recalculeze pensia pentru vechime în muncă, ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu 5 aprilie 2013, data intrării în vigoare a Anexei nr. 3 la Legea nr. 37), majorarea ulterioară de la 1 august 2016 (data intrării în vigoare a Legii nr. 152) și de fiecare dată a majorării salariului procurorului în exercițiu în funcția de procuror de secție în cadrul Procuraturii municipiului Chișinău și pe viitor.

A specificat că argumentul prezentat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, precum că drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, care însă nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor, nu poate fi reținut, deoarece art. 46² din legea menționată a fost introdus prin art. 280 a Legii nr. 56 din 9 iunie 2011, MO nr. 107-109 din 1 iulie 2011, în vigoare din 1 iulie 2011, iar reclamanta beneficiază de pensie din 8 februarie 2010.

Și-a întemeiat pretențiile în baza art. 166, 167, 267, 268 CPC, art. 189 alin. (1), (2), 196, 206 alin. (1), (2), 207, 212, 218, 224 Cod administrativ, Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la

sistemul de salarizare în sectorul bugetar, Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, art. XXIX din Legea nr. 152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Hotărârilor Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000, nr. 9 din 30 martie 2004, nr. 27 din 20 decembrie 2011.

A solicitat admiterea acțiunii, recunoașterea ca fiind ilegală a Deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1547/20 din 6 august 2020, repunerea în dreptul lezat și a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariu mediu lunar achitat procurorului de secție în cadrul Procuraturii mun. Chișinău, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie și reclacularea să fie efectuată de fiecare dată din data de întâi a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu.

Prin hotărârea din 29 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost anulat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1547/20 din 6 august 2020 și actul administrativ adoptat în procedura prealabilă nr. B-2717/20 din 17 decembrie 2020.

A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite reclamantei Bobu Galina pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului de secție în Procuratura mun. Chișinău în exercițiul funcției, începând cu 1 ianuarie 2013 și, respectiv, cu 1 august 2016, pe toată perioada de pensionare, ținându-se cont de funcția deținută la data stabilirii pensiei, cu recalcularea acesteia în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu.

La 4 august 2021, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (1) Cod administrativ, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 29 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, iar în urma recepționării hotărârii motivate la 18 ianuarie 2022, la data de 8 februarie 2022, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) Cod administrativ, prin intermediul poștei electronice, a fost prezentată motivarea apelului, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

Prin decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată integral hotărârea din 29 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și emisă o nouă decizie prin care acțiunea a fost respinsă.

La 17 octombrie 2022, Bobu Galina, prin intermediul poștei electronice a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la data de 26 decembrie 2022 a prezentat motivarea recursului.

În motivarea recursului, a invocat că la emiterea deciziei sale, instanța de apel a ignorat prevederile legislației naționale și internaționale, motivarea deciziei fiind bazată pe ignoranța față de drepturile care i se cuvin prin lege.

A supus criticii constatarea din decizia recurată, precum că „începând cu 01 iulie 2011 până la 01 ianuarie 2018 procurorii, cu excepția procurorilor militari, au

avut dreptul la pensie conform Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998”.

În susținerea opiniei enunțate a indicat că condițiile puse la baza pensionării sale nu corespund condițiilor de pensionare prevăzute de Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Astfel, a remarcat că, au fost întrunite următoarele condiții prevăzute de art.73 alin. (1), (3)-(7) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, și anume: a atins vârsta de 50 de ani; are stagiul de muncă ca procuror 12 ani 6 luni care-i permitea o pensie în mărime de 55%, iar dacă stagiul de muncă general era depășit de 20 de ani, a avut dreptul să i se adauge la pensie câte 3% pentru fiecare an, dar nu mai mult de 80%.

În contextul dat, a accentuat că a întrunit aceste condiții integral, totodată indicând că conform art. 73 alin. (3) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, în stagiul ei de procuror a intrat și 5 ani stagiul de muncă ca judecător, astfel stagiul general de muncă ca procuror și judecător, constituie 17 ani 9 luni, faptul demonstrat prin dosarul prezentat de către Casa Națională de Asigurări Sociale în instanța de judecată).

Prin urmare, este de părere că întrunește condițiile de pensionare prevăzute în toate alineatele art. 73 din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, iar Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 nu influențează condițiile de pensionare.

Mai cu seamă, a specificat că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011, a fost menționat faptul că Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 9 iunie 2011 este aplicabilă pentru procurorii care vor fi pensionați după intrarea în vigoare a acestei Legi.

A opinat că dreptul la pensiei și recalcularea ei este oferit de art.73 alin. (1), (3)-(8) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008.

Or, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de pensionari, cuantumul pensiei, stabilite printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate, nu poate fi suspendată prin act normativ adoptat ulterior.

Recurenta a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

La 5 ianuarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat la adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale copia recursului depus de Bobu Galina, fiindu-i explicat dreptul de a depune referință la recursul formulat (f. d. 138).

La 11 ianuarie 2023, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință la recursul depus de Bobu Galina împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat declararea inadmisibilității acestuia (f. d. 140-142).

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 27 septembrie 2022, dispozitivul fiind notificat recurentei la data de 7 octombrie 2022, iar decizia motivată ce se solicită a fi casată, la data de 21 decembrie 2022, fapt ce se confirmă prin avizul poștal de recepție al scrisorii recomandate (f. d. 126) și prin extras din poșta electronică (f. d. 127). Astfel, recursul depus la 17 octombrie 2022 și motivarea recursului prezentată la data de 26 decembrie 2022, sunt în termen.

Prin încheierea din 15 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de Bobu Galina împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost numit pentru examinare în complet din cinci judecători.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs și referință, deoarece criticile recurentului și intimatului au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una din următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Potrivit art. 21 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

În corespundere cu art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Prin prisma prevederilor art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

La fel, aplicabile sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborate cu art. 231 alin. (2) Cod administrativ, conform cărora pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În sensul art. 219 alin. (1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Prin prisma alin. (2) și (3) din același articol, instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Din cumulul probatoriu administrat speței, rezultă că la data de 21 iulie 2020, Bobu Galina s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cererea înregistrată cu nr. B-1547/20 prin care a solicitat efectuarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă ca procuror în Procuratura mun. Chișinău cu stagiul de muncă de 17 ani și 9 luni.

Prin răspunsul nr. B-1547/20 din 6 august 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a examinat cererea Galinei Bobu, unde a indicat că conform documentelor din dosarul de pensionare s-a constatat că începând cu 8 februarie 2010, Bobu Galina beneficiază conform Legii cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008 de pensie pentru vechime în muncă ca procuror calculată în proporție de 80% față de salariul funcției de procuror și a constituit 3360 lei lunar. Totodată, s-a menționat că potrivit art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, procurorii pensionați beneficiau de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu. Prin Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost modificat art. 73 al Legii cu privire la procuratură și abrogate aliniatele (3)-(10) din art. 73.

Astfel, începând cu 1 iulie 2011, până la 1 ianuarie 2018 procurorii, cu excepția procurorilor militari, au avut dreptul la pensie conform Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998. La fel, potrivit art. 46² al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998, în vigoare până la 1 ianuarie 2018, asiguratul care a atins vârsta menționată la alin. (2) și confirma stagiul de cotizare prevăzut la alin.(3), din care cel puțin 15 ani în funcția de procuror, a avut dreptul la pensie în proporție de 75% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale procurorului în exercițiu în ultima funcție deținută.

De asemenea s-a notat că întru actualizarea mărimii pensiei, în corespundere cu art. 13 al Legii nr. 156, pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Prin urmare, în urma indexărilor efectuate în anii 2011-2020 cuantumul pensiei Galinei Bobu, de la 1 aprilie 2020, constituie 4886,40 lei lunar.

Conform art. 33 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 recalcularea pensiei se efectuează numai în cazul apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc până la acordarea drepturilor la pensie.

Reieșind din cele expuse, Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că temei legitim de a recalcula pensia ca procuror din salariul majorat al procurorilor în exercițiu nu este.

La 4 decembrie 2020 Bobu Galina a depus în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere privind recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă.

Ulterior, la 17 decembrie 2020 prin răspunsul nr. B-2717/20, Casa Națională de Asigurări Sociale a examinat cererea Galinei Bobu, prin care a comunicat că în cazul în care un petiționar adresează aceleași autorități publice mai multe petiții cu același obiect, acestea se conexează, petiționarul urmând să primească un singur răspuns care trebuie să facă referire la toate petițiile depuse.

Totodată, a indicat că la problema abordată repetat Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat răspuns cu nr. B-1547/20 din 6 august 2020.

La fel, s-a menționat că decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale poate fi contestată în termen de 30 zile la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

La 21 ianuarie 2021, Bobu Galina înaintând acțiunea în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, a solicitat admiterea acțiunii, recunoașterea ca fiind ilegală a Deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1547/20 din 6 august 2020, repunerea în dreptul lezat și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariu mediu lunar achitat procurorului de secție în cadrul Procuraturii mun. Chișinău, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie și reclacularea să fie efectuată de fiecare dată din data de întâi a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță prin hotărârea din 29 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a anulat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1547/20 din 6 august 2020 și actul administrativ adoptat în procedura prealabilă nr. B-2717/20 din 17 decembrie 2020 și a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite reclamantei Bobu Galina pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului de secție în Procuratura municipiului Chișinău în exercițiul funcției, începând cu 1 ianuarie 2013 și, respectiv, cu 1 august 2016, pe toată perioada de pensionare, ținându-se cont de funcția deținută la data stabilirii pensiei, cu recalcularea acesteia în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu.

Judecând apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel prin decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a casat hotărârea din 29 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a emis o nouă decizie de respingere a acțiunii depuse de Bobu Galina.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că în conformitate cu prevederile art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294/2008 cu privire la Procuratură (în vigoare la data pensionării reclamantei), procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației viagere în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Recalcularea pensiei pentru vechime în muncă se efectuează ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea se efectuează din data de întâi a lunii în care a fost efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

Totodată, a remarcat că prin art. VIII al Legii nr. 56 din 9 iunie 2011, (în vigoare din 1 iulie 2011), pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alineatele (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) și (10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, au fost abrogate.

Astfel, începând cu 1 iulie 2011, până la 1 ianuarie 2018, procurorii, cu excepția procurorilor militari, au avut dreptul la pensie conform Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Conform art. 46² al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare până la 1 ianuarie 2018), asiguratul care a atins vârsta menționată la alin. (2) și confirma stagiul de cotizare prevăzut la alin. (3), din care cel puțin 15 ani în funcția de procuror, a avut dreptul la pensie în proporție de 75% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale procurorului în exercițiu în ultima funcție deținută.

În contextul dat, instanța de apel a menționat că din conținutul art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, nu rezultă faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor și nici un alt act legislativ nu prevede acest fapt.

Astfel, începând cu data de 1 iulie 2011, pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 1 aprilie conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că instanța de fond greșit a admis cererea de chemare în judecată, deoarece noile prevederi legale au exclus posibilitatea recalculării pensiei procurorului în demisie în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, iar legislatorul a prevăzut și a acordat o substituie echitabilă în acest sens, prin indexarea anuală, la data de 1 aprilie, a pensiei, în conformitate cu art. 13 al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Verificând legalitatea deciziei contestate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat legea, pe când prima instanță, justificat, pronunțându-se asupra aspectelor importante, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii înaintate de Bobu Galina.

Astfel fiind, după cum se constată în speță, potrivit dosarului de pensionare rezultă că Bobu Galina este beneficiară de pensie pentru vechime în muncă ca procuror începând cu data de 8 februarie 2010, stabilită în temeiul Legii cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, calculată în proporție de 80% față de salariul funcției de procuror și constituie 3360 lei lunar.

Conform art. 73 alin. (1) și (8) al Legii cu privire la Procuratură nr. 294- XVI din 25 decembrie 2008 (în vigoare până la 1 august 2016), persoana care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime totală în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni în funcția de procuror sau de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% față de salariul mediu al procurorului în exercițiu în funcția respectivă, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani, are dreptul la un adaos de 3%, dar nu mai mult de 80%. Salariul mediu se determină la momentul stabilirii pensiei, luându-se în considerare ultima funcție deținută de procuror.

Procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației viagere în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Recalcularea pensiei pentru vechime în muncă se efectuează ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea se efectuează din data de întâi a lunii în care a fost efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

În condițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr. 37 din 7 martie 2013, salariului procurorului s-a majorat cu 35% care se recalculează începând cu 1 ianuarie 2013, iar conform art. XXIX din Legea nr. 152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 1 august 2016 salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul

judecătorului, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor (în vigoare până la 1 decembrie 2018), precum și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

La caz, instanța de apel a reținut că începând cu 1 iulie 2011, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea completarea unor acte legislative, au fost abrogate alin. (3)-(10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, și prin urmare, legea nu mai prevede o asemenea posibilitate de recalculare a pensiei.

Conform art. 140 din Constituția Republicii Moldova, legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale. Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.

În temeiul art. 28 alin. (1) și (2) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice. Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale.

Sub acest aspect, instanța de recurs menționează că prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 a Curții Constituționale privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, au fost declarate neconstituționale articolul II și punctele 7 și 9 ale articolului III din Legea nr. 56 din 9 iunie 2011 „Pentru modificarea și 7 completarea unor acte legislative” în partea referitoare la art. 46¹ al Legii nr. 156- XIV din 14 octombrie 1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”.

În pct. 77-80 din aceeași Hotărâre, Curtea Constituțională a menționat că la aprecierea corespunderii prevederilor legale contestate cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de articolul 46 din Constituție, se va ține cont de prevederile articolului 4 din Constituție, de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene.

În această privință, Curtea Constituțională a reiterat că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală.

În cauza *Stec și alții versus Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005), Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului a statuat cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale - indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor - această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

În lumina jurisprudenței Curții Europene, articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană se aplică fără a fi nevoie să se bazeze exclusiv pe relația între alocarea prestațiilor sociale și obligația de a plăti impozite sau alte contribuții.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție mai reține că, din hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011, rezultă că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei. În acest sens, Curtea Constituțională susține aprecierea autorităților dată drepturilor diminuate prin normele contestate ca drepturi potențiale sau aleatorii.

Coroborând prevederile enunțate, la materialul probator administrat în speță se constată a fi corecte mențiunile primei instanțe că odată ce Bobu Galina a dobândit anterior dreptul la determinarea cuantumului pensiei sale în dependență de salariul procurorului în exercițiu, drept dobândit în temeiul legislației în vigoare la data acordării acestuia 8 februarie 2010, diminuarea drepturilor aplicată prin dispozițiile Legii nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă doar la viitorii procurori cu drept de pensionare și nu produce efecte asupra drepturilor reclamantei, concluzie confirmată prin cadrul legal citat și în raport cu concluziile Curții Constituționale.

Așa fiind abrogarea normelor pertinente referitoare la modalitatea de determinare a pensiei recurente pentru vechime în muncă, realizată ulterior dobândirii de către aceasta a dreptului dat, nu produce efecte în raport cu recurenta, astfel încât dispozițiile invocate ale art. 46² al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 se referă exclusiv la drepturile procurorilor pensionați ulterior adoptării normelor respective, or Bobu Galina a obținut dreptul la pensie anterior, începând cu 8 februarie 2010.

Prin urmare, prima instanță corect a conchis despre necesitatea recalculării pensiei recurente ținând cont de majorarea salariului procurorului, Casa Națională de Asigurări Sociale fiind obligată de a efectua recalcularea în condițiile în care recalcularea salariilor procurorilor s-a realizat din 1 ianuarie 2013 și, respectiv, cu 1 august 2016 pe toată perioada de pensionare, ținându-se cont de funcția deținută la data stabilirii pensiei, cu recalcularea acesteia în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu.

Sintetizând cele reliefate supra, instanța de recurs constată justetea concluziei primei instanțe de a admite acțiunea depusă Bobu Galina și a anula refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1547/20 din 6 august 2020 privind recalcularea pensiei de procuror reclamantei Bobu Galina și actul administrativ adoptat în procedura prealabilă nr. B-2717/20 din 17 decembrie 2020 cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Galinei Bobu pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului de secție în Procuratura mun. Chișinău în exercițiul funcției, începând cu 1 ianuarie 2013 și, respectiv, cu 1 august 2016, pe toată perioada de pensionare, ținându-se cont de funcția deținută la data stabilirii pensiei, cu recalcularea acesteia în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu.

Față de cele ce preced, având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel a fost emisă cu interpretarea eronată a legii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a menține hotărârea din 29 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c), art. 248 alin. (2) Cod administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul depus de Bobu Galina.

Se casează integral decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 29 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă Bobu Galina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni

Viorica Puica

Aliona Donos